

Je nevyhnutné, aby európske vlády zabezpečili počas pandémie COVID-19 bezpečný a včasný prístup k interrupcii

Vyhlásenie občianskej spoločnosti

Pandémia COVID-19 a kríza verejného zdravia postavili systémy zdravotnej starostlivosti v Európe pred veľké výzvy. Európske krajiny sa usilujú riešiť pandémiu, chrániť obyvateľstvo a vyrovnáť sa s čoraz väčším nedostatkom zdravotníckych pracovníkov a pracovníčok a zdravotníckych zariadení. Pritom je však nevyhnutné, aby prijali aj opatrenia na ochranu zdravia, ľudskej dôstojnosti, telesnej a duševnej integrity a reprodukčnej autonómie žien a dievčat.

Obzvlášť znepokojujúce je, že v mnohých krajinách neexistujú štátne opatrenia, ktoré by počas pandémie zaručovali bezpečný a včasný prístup k základným službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia, ako aj dostupnosť produktov a informácií z tejto oblasti. Ženy a dievčatá¹ čelia značným obmedzeniam v bezpečnom prístupe k základným službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia, a to predovšetkým k včasnej interrupčnej starostlivosti, k post-interrupčnej starostlivosti či k núdzovej antikoncepcii. Takéto obmedzenia majú neúmerne väčší dopad na ľudí z marginalizovaných skupín vrátane žien žijúcich v chudobe, žien so zdravotným znevýhodnením, rómskych žien, nedokumentovaných migrantiek, dospievajúcich osôb a žien ohrozených násilím či tých, ktoré domáce a sexuálne násilie zažili. Spomínané obmedzenia tiež zbytočne vystavujú ženy, dievčatá a ich rodiny, ako aj poskytovateľky a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti riziku, že sa nakazia vírusom COVID-19.

Obzvlášť závažným prekážkam čelia ženy a dievčatá žijúce v európskych krajinách, kde je prístup k legálnym interrupciám zakázaný alebo výrazne obmedzený. V dôsledku toho musia byť vycestovať do inej krajiny, kde podstúpia legálnu interrupciu, alebo musia získať tabletky na výkon medikamentózne interrupcie zo zahraničia. Tieto problémy môžu vzniknúť aj v európskych krajinách, v ktorých prístup k interrupciám komplikujú zaťažujúce, resp. škodlivé administratívne postupy, alebo tam, kde lekárske a lekárske odmietajú poskytovať zdravotnú starostlivosť spojenú s interrupciou.

Oceňujeme prístup vlád, ktoré počas tohto obdobia urýchlili zabezpečili prístup k neodkladnej základnej sexuálnej a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, najmä prostredníctvom poskytovania zdravotníckych služieb na diaľku (napr. telefonicky alebo elektronickou formou) a zabezpečenia prístupu k medikamentózne interrupcii v skorých štádiách tehotenstva, ktorú možno aplikovať v domácich podmienkach. Apelujeme na všetky ostatné európske vlády, aby nasledovali tento príklad a riadili sa odporúčaniami odborníčok a odborníkov v oblasti zdravotníctva a verejného zdravia.

Vyzývame šesť európskych krajín, v ktorých sú interrupcie zakázané alebo prísne regulované², aby urýchlili zmenili zákony, ktoré ohrozujú zdravie a životy žien. Súčasná obmedzenia v cestovaní a doprave znásobujú negatívny dosah restriktívnych zákonov. Ľudia v týchto krajinách nemusia mať viac možnosť vycestovať do zahraničia za poskytovateľmi

¹ Toto vyhlásenie sa týka žien a dievčat, keďže väčšina osôb, ktoré potrebujú interrupčnú starostlivosť sa takto identifikuje, ale rovnako sa vzťahuje na všetky osoby, ktoré môžu otehotnieť a potrebovať starostlivosť v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia vrátane prístupu k bezpečnej a včasnej interrupcii.

² Andora, Lichtenštajnsko, Malta, Monako, Poľsko a San Marino.

zdravotnej starostlivosti, ktorí interrupcie vykonávajú, resp. mať prístup k tabletkám na výkon medikamentózneho interrupcie, ktoré zahraniční poskytovatelia zasielajú poštou. Opatrenia proti pandémie tak zvyšujú zdravotné riziká a negatívne vplyvajú na životnú pohodu ľudí, ktorí v súčasnosti potrebujú prístup k tejto službe reprodukčného zdravia.

Vyzývame krajiny, kde je prístup k interrupciám legálny, ale zdravotnícke služby sú v dôsledku rôznych prekážok nedostupné alebo ťažko dostupné, aby tieto prekážky bezodkladne odstránili a zabezpečili prístup k službám sexuálneho a reprodukčného zdravia. Medzi takéto prekážky patria napríklad medicínsky neopodstatnené požiadavky, ktoré od ľudí vyžadujú, aby absolvovali nepotrebné či opakované návštevy zdravotníckych zariadení alebo aby podstúpili povinnú hospitalizáciu. Rovnako je nevyhnutné okamžite zabezpečiť, aby odmietanie lekárov a lekárk poskytovať zdravotnú starostlivosť z dôvodu ich osobného presvedčenia neohrozilo včasný prístup k legálnym interrupciám.

V súlade so záväzkami v oblasti ľudských práv³ a s odporúčaniami zdravotníckych odborníkov, odborníkov a organizácií⁴ by štáty mali prijať nasledujúce opatrenia a zabezpečiť ich vykonávanie minimálne po dobu trvania pandémie COVID-19:

- Zabezpečiť, aby interrupcia bola považovaná za základnú a neodkladnú formu zdravotnej starostlivosti a zaistiť k nej včasný prístup.
- Povolit' a včas sprístupniť dištančné (telefonické alebo elektronické) zdravotnícke konzultácie pre všetky osoby, ktoré zvažujú interrupciu či hľadajú potrebné informácie. Rovnako by sa mali prijať osobitné opatrenia, ktoré umožnia marginalizovaným skupinám bezplatný alebo cenovo dostupný a jednoduchý prístup k týmto dištančným (telefonickým alebo elektronickým) zdravotníckym konzultáciám.
- Zabezpečiť v rámci svojej jurisdikcie včasný prístup k medikamentózneho interrupcii a povoliť lekárom a lekárkam predpisovať príslušné lieky prostredníctvom dištančných (telefonických alebo elektronických) zdravotníckych konzultácií.
- Umožniť, aby osoby mohli užiť všetky lieky na výkon medikamentózneho interrupcie doma. Požiadavka, ktorá existuje v niektorých európskych krajinách, aby sa jedna tabletká užíla za fyzickej prítomnosti lekára či lekárky, resp. aby k tomu došlo v zdravotníckom zariadení, by mala byť odstránená.
- Zrušiť povinné čakacie lehoty, ktoré predchádzajú interrupcii, ako aj požiadavky na absolvovanie povinného poradenstva, prípadne zabezpečiť, aby sa poradenstvo mohlo uskutočniť prostredníctvom dištančných (telefonických alebo elektronických) zdravotníckych konzultácií.
- Povolit' lekárom a lekárkam primárnej zdravotnej starostlivosti, ako aj pôrodným asistentkám a asistentom poskytovať medikamentózneho interrupcie v skorých štádiách tehotenstva.
- Prijat' také opatrenia v oblasti zdravotníctva, ktoré zaručia prístup k interrupčnej zdravotnej starostlivosti v prípadoch, keď medikamentózneho interrupciu nie je možné vykonať alebo je kontraindikovaná, v prípadoch, keď ženy potrebujú interrupciu v neskorších štádiách tehotenstva, alebo keď potrebujú post-interrupčnú starostlivosť,

³ K prehľadu medzinárodných záväzkov v oblasti ľudských práv pozri Council of Europe Commissioner for Human Rights, Issue Paper on Women's sexual and reproductive health and rights in Europe.

⁴ World Health Organization, Safe abortion: Technical & policy guidance for health systems, Legal and policy considerations - Key messages; Health worker roles in providing safe abortion care and post-abortion contraception; Expanding health worker roles for safe abortion in the first trimester of pregnancy, Summary.

ako aj vtedy keď potrebujú navštíviť zdravotnícke zariadenie z iných dôvodov. Cestovanie v týchto prípadoch by sa malo považovať za nevyhnutné a štáty by ho mali povoliť aj vtedy, keď je inak voľný pohyb osôb obmedzený.

- Ak sa na výkon interrupcie požaduje lekárske povolenie, štáty by mali zabezpečiť, aby ho mohol poskytnúť len jeden lekár či lekárka. Požiadavky na schválenie výkonu interrupcie viacerými lekármi či lekárkami by sa mali zrušiť.
- Zabezpečiť včasný prístup k prenatálnej diagnostike a psychosociálnej podpore, ak si ich ženy vyžadujú.
- Zabezpečiť primeraný počet poskytovateľiek a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú ochotní a schopní vykonávať interrupcie na celom území danej krajiny, a sprístupniť informácie o tom, kde ich môžu ženy nájsť. Ďalej je nutné bezodkladne zabezpečiť, aby odmietanie tohto druhu starostlivosti zo strany lekárov a lekároch neohrozilo prístup k bezpečným interrupciám v čase krízy.
- Šíriť informácie o aktuálnych zmenách, ktoré sa týkajú politik sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv a, ako aj zabezpečovania zdravotníckej starostlivosti, a ku ktorým dochádza v súvislosti s opatreniami proti šíreniu COVID-19.
- Zabezpečiť prístup k antikoncepcii vrátane núdzovej antikoncepcie, napr. tým, že štáty povolia dištančné (telefonické alebo elektronické) zdravotnícke konzultácie a umožnia poskytovanie núdzovej antikoncepcie lekárňami bez lekárskeho predpisu.

Na záver vyzývame všetkých tvorcov a tvorkyne politik na európskom kontinente, aby odmietli návrhy, ktorých cieľom je obmedziť prístup k bezpečným interrupciám a súvisiacej zdravotníckej starostlivosti počas pandémie COVID-19. Takéto pokrytecké návrhy iba prehľbujú súčasnú krízu v oblasti verejného zdravia a majú negatívny dopad na zdravie, životy a blaho žien a dievčat.

Abortion Rights Campaign, Írsko
Albanian Center for Population and Development
Amnesty International
Amrita Association, Maďarsko
ASPEKT, Slovensko
Association des Femmes de l'Europe Meridionale
Association européenne pour la défense des droits de l'homme (AEDH)
Association for Human Rights and Civic Participation PaRiter, Chorvátsko
Association for promotion of women's action Tiiiiit! Inc., Severné Macedónsko
Association Mnémosyne, Francúzsko
Association of Women of Southern Europe (AFEM)
Associazione italiana donne per lo sviluppo, Taliansko
Associazione Luca Coscioni, Taliansko
ASTRA Network
Austrian Family Planning Association
Bibija Roma Women Center, Srbsko
British Pregnancy Advisory Service
Bureau Clara Wichmann, Foundation for strategic litigation for gender equality, Holandsko
C.G.I.L. Confederazione Italiana del Lavoro, Taliansko
Center for Curricular Development and Gender Studies: FILIA, Rumunsko
Center for Reproductive Rights
CESI - Center for Education, Counselling and Research, Chorvátsko
Clio. Femmes, Genre, Histoire, Francúzsko

Coalition to Repeal the 8th Amendment, Írsko
Concord Research Center for Integration of International Law in Israel
Cyprus Family Planning Association
Danish Family Planning Association
Deutsche Stiftung Weltbevölkerung (DSW)
Doctors for Choice Ireland
Doctors for Choice Malta
Doctors for Choice UK
Encore féministes
Equipop
Estonian Sexual Health Association
European Humanist Federation
European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights
European Roma Rights Centre
European Society of Contraception and Reproductive Health (ESC)
European Women Lawyers Association
Family Planning Association of Moldova
Federación Planificación Estatal, Španielsko
Fédération des Centres Pluralistes de Planning Familial, Belgicko
Federation for Women and Family Planning, Poľsko
Fédération laïque des centres de planning familial – FLCPF, Belgicko
Femmes solidaires, Francúzsko
Forum femmes méditerranée
Fundación para la Convivencia Aspacia, Španielsko
Garance, Belgicko
German Women Lawyers' Association
Helia Association, Španielsko
HERA – Health education and research association, Severné Macedónsko
Human Rights Watch
Humanists UK
International Commission of Jurists
International Federation for Professionals in Abortion and Contraception (FIAPAC)
International Planned Parenthood Federation – European Network
IPAS
Irish Family Planning Association
Kosovar Gender Studies Center
L.A.I.G.A, Taliansko
L' Associació de Drets Sexuals i Reproductius, Španielsko
La Ligue des droits de l'Homme, Francúzsko
Latvian Association for Family Planning and Sexual Health
Le Planning Familial, Francúzsko
London-Irish Abortion Rights Campaign
Médecins du monde-France
Možnosť voľby, Slovensko
Nane, Maďarsko
National platform for reproductive justice, Chorvátsko
National Women's Council of Ireland
Občan, demokracia a zodpovednosť, Slovensko
Patent Association, Maďarsko
Planning Familial Luxembourg

Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM)
pro familia Bundesverband, Nemecko
Rape Crisis Network Ireland
Regards de Femmes, Francúzsko
Rutgers, Holandsko
Santé Sexuelle Suisse, Švajčiarsko
Sarajevo Open Centre, Bosna and Hercegovina
Šeimoms planavimo ir seksualinės sveikatos asociacija / Family Planning and Sexual Health
Association, Litva
Sensoa, Belgicko
Serbian Association for Sexual and Reproductive Health and Rights
Sex og Politikk, Nórsko
Society Without Violence, Arménsko
SOS Rijeka – Center for Nonviolence and Human Rights, Chorvátsko
Swedish Association for Sexuality Education
Tajik Family Planning Association
Union des Familles Laïques – UFAL, Francúzsko
Union Women Center, Gruzínsko
Väestöliitto - The Family Federation of Finland
Vita di donna, Taliansko
Voice for Choice - L-għażla tagħha, Malta
Wales Assembly of Women
WAVE Network - Women Against Violence Europe
Women Center "Light Steps", Albánsko
Women on Waves, Holandsko
Women on Web, Holandsko
Women's Rights Foundation, Malta
Women's Resource Center Armenia
YouAct - European Youth Network on Sexual and Reproductive Rights
Young Feminist Europe
Ženské kruhy, Slovensko